

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 31/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om försök som gäller minskning av kommunernas föpliktelser och styrning samt stöd för sektorsövergripande verksamhetsmodeller

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 24 september 2014 regeringens proposition med förslag till lag om försök som gäller minskning av kommunernas föpliktelser och styrning samt stöd för sektorsövergripande verksamhetsmodeller (RP 117/2014 rd) till förvaltningsutskottet för beredning.

Lausunnot

I enlighet med riksdagens beslut har kulturutskottet och social- och hälsovårdsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandena (KuUU 13/2014 rd, ShUU 11/2014 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överdirektör Silja Hiironniemi och regeringsråd Ilkka Turunen, finansministeriet
- undervisningsråd Jussi Pihkala, undervisnings- och kulturministeriet
- arbetsmarknadsråd Teija Felt, arbets- och näringsministeriet

- konsultativ tjänsteman Pia-Liisa Heiliö och konsultativ tjänsteman Sari Kauppinen, social- och hälsovårdsministeriet
- regeringssekreterare Ville Koponen, miljöministeriet
- direktör Katariina Rautalahti, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira)
- finanschef Markku Aho, Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet
- förvaltningsdirektör Juhani Rantamäki, Folkpensionsanstalten
- dataombudsman Reijo Aarnio
- specialsakkunnig Arto Koski, Finlands Kommunförbund
- generalsekreterare Vertti Kiukas, SOSTE Finlands social och hälsa ry.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- justitieministeriet
- Utbildningsstyrelsen
- Kouvola stad
- Loppis kommun
- Vasa stad
- Vanda stad
- juris doktor och politices doktor Pekka Hallberg
- professor Kaarlo Tuori.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att det stiftas en temporär lag om försök som gäller minskning av kommunernas föpliktelser och styrning samt stöd för sektorsövergripande verksamhetsmodeller.

Lagen syftar till att öka försökskommunernas handlingsmöjligheter genom att minska de föpliktelser som dessa kommuner har enligt lag eller författningar som utfärdats med stöd av lag, samt till att minska den styrning som gäller fullgörandet av föpliktelserna. Lagen syftar dessutom till att i försökskommunerna främja utvecklandet och tillämpningen av klientorienterade och sektorsövergripande tillvägagångssätt och servicestrukturer med hjälp av vilka kommunerna kan sköta sina lagstadgade uppgifter på ett lönsamt och produktivt sätt alltmedan de uppfyller de krav som lagstiftningen ställer på serviceinnehållet.

De viktigaste förändringsmekanismerna enligt lagförslaget är multiprofessionella, kundo-rienterade verksamhetsmodeller. De har i kommunerna betraktats som centrala verktyg när det gäller att uppfylla servicekraven under särskilt svåra ekonomiska förhållanden. Lagförslaget har som mål att avlägsna de hinder som lagstiftning och styrningspraxis ställer för genomförandet av tvärsektoriella verksamhetsmodeller av detta slag, samt att stödja genomförandet av modellerna.

Försök enligt lagen ska enligt förslaget genomföras inom ramen för sex verksamhetsmodeller. Det första är försöket med en integrerad verksamhetsmodell för välfärd, i vilket Kouvolan, Kuopio och Uleåborg, en kommungrupp som består av Tavastehus, Hattula och Janakkala, en kommungrupp som består av Joensuu, Kontiolahti och Liperi, en kommungrupp som består av Jyväskylä, Hanka-salmi, Joutsa, Laukaa, Luhanga, Muurame, Petäjävesi, Toivakka och Uurainen, en kommungrupp som består av Villmanstrand, Imatra, Lemi, Luumäki, Savitaipale, Taipalsaari, Parikkala, Rautjärvi och Ruokolah-ti samt en kommungrupp som består av Tammer-

fors, Kangasala, Nokia, Birkala och Ylöjärvi föreslås delta. Det andra är försöket med utbildningstjänster, i vilket en kommungrupp som består av Riihimäki, Hausjärvi och Loppi föreslås delta. Det tredje är försöket med tillsyn över kommunernas verksamhet, i vilket Kuopio, en kommungrupp som består av Jyväskylä, Hanka-salmi, Joutsa, Laukaa, Luhanga, Muurame, Petäjävesi, Toivakka och Uurainen, en kommungrupp som består av Tammerfors, Kangasala, Nokia, Birkala och Ylöjärvi samt en kommungrupp som består av Vasa och Korsholm föreslås delta. Det fjärde är försöket med boendeservice, i vilket Kouvola och Vanda, en kommungrupp som består av Joensuu, Kontiolahti och Liperi samt en kommungrupp som består av Riihimäki, Hausjärvi och Loppi föreslås delta. Det femte är försöket med kommunernas och Folkpensionsanstaltens samarbete, i vilket utöver Folkpensionsanstalten Vanda föreslås delta. Det sjätte är försöket med ungdomsgarantin, i vilket Helsingfors, Kouvola, Uleåborg, Rovaniemi och Vanda samt en kommungrupp som består av Forssa och Ypäjä, en kommungrupp som består av Joensuu, Kontiolahti och Liperi, en kommungrupp som består av Jyväskylä, Hanka-salmi, Joutsa, Laukaa, Luhanga, Muurame, Petäjävesi, Toivakka och Uurainen, en kommungrupp som består av Träskända, Hyvinge, Ker-vo, Mäntsälä, Sibbo, Borgnäs, Nurmijärvi och Tusby, en kommungrupp som består av Lahtis, Hollola, Hämeenkoski, Iitti, Kärkölä och Nastola samt en kommungrupp som består av Villmanstrand, Imatra, Lemi, Luumäki, Savitaipale, Taipalsaari, Parikkala, Rautjärvi och Ruokolah-ti föreslås delta. Dessa kommuner och kommungrupper ska uttryckligen anges också i den föreslagna lagen. Deltagande i försök förutsätter enligt förslaget att parterna ingår avtal där man specificerar de sektorer som försöket mellan kommunen och finansministeriet och eventuella övriga statliga myndigheter gäller och kommer överens om de indikatorer som ska användas vid uppföljningen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

*Allmän motivering**Behovet av lagstiftning om kommunförsök*

Regeringen föreslår i sin proposition att det stiftas en temporär lag om försök som gäller minskning av kommunernas förpliktelser och styrning samt stöd för sektorsövergripande verksamhetsmodeller, nedan försökslagen. Lagen ska träda i kraft vid ingången av 2015 och gälla till utgången av 2016. Lagen syftar till att genomföra sex olika försök som de försökskommuner som nämns i lagen kan delta i enligt vad som närmare framgår av propositionen. Dessa försök är

- 1) integrerad modell för välfärd,
- 2) försök med utbildningsservice,
- 3) verksamhetsmodell för boendetjänster,
- 4) verksamhetsmodell för tillsyn,
- 5) ungdomsgarantiförsöket.

En längre tidsmässig granskning visar att kommunernas lagfästa uppgifter har ökat klart. Uppgifterna innefattar också förfaranden och förpliktelser som är tämligen detaljerade till sitt innehåll. Enligt en rapport som gäller den pågående valperioden hade kommunerna den 1 augusti 2012 sammanlagt 535 uppgifter som grundar sig på lag, och dessa innefattade totalt 974 förpliktelser. Enligt utredningen är det fråga om uppgifter inom tio olika ministeriers verksamhetsområden. Av dem ingår de klart flesta uppgifterna i lagstiftningen inom social- och hälsovårdsministeriets (194), miljöministeriets (82), kommunikationsministeriets (62) och undervisnings- och kulturministeriets (60) förvaltningsområden. Det sammanlagda antalet lagar och förordningar som gäller uppgifterna är enligt utredningen 138. Med beaktande av den lagstiftning som trätt i kraft därefter är uppgifterna förmodligen något fler.

Den fortlöpande ökningen i kommunernas lagstadgade uppgifter och förpliktelser har ökat kostnaderna för kommunerna. Det framgår av propositionen att kommunerna förståeligt nog är missnöjda också med att den styrning som ingår i den statliga tillsynen och som tidigare enbart var rekommendationer de facto har blivit bin-

dande, åtminstone till en del. En bidragande faktor till den utvecklingen anses enligt motiveringen i propositionen vara att man släppte efter på resursstyrningen i samband med statsandelssystemen och småningom ersatte den med normstyrning. Till detta kan tilläggas att en tämligen detaljerad normstyrning sammanhänge med det planerings- och statsandelssystem som gällde fram till utgången av 1992. Den frångicks i samband med att statsandelarna blev kalkylerade och att öronmärkningen av dem i princip slopades från ingången av 1993 (FvUB 5-7/1992 rd). I decennieskiftet 1980-1990-talet genomfördes också en ambitiös gallring bland normerna, vilket har lett till att normstyrningen av kommunerna har minskat väsentligt. Efter det att den normerande lagstiftningen upphävts har den ökade normstyrningen och den allt mer diffusa gränsdragningen mellan bindande styrning och styrning i form av rekommendationer gjort att antalet förpliktande normer åter har ökat i kommunerna.

Det är enligt utskottet nödvändigt att det också i framtiden ska vara möjligt att trygga högkvalitativa och likvärdiga kommunala välfärdstjänster för samtliga medborgare i landet. Detta kräver också tillräcklig ekonomisk bärkraft och målmedvetna ansträngningar för att utveckla organiserings- och produktionssätt. Genom lyckade försök som genererar resultat kan man förbättra kommunernas förutsättningar för att svara för invånarnas tjänster och organiseringen av servicehelheterna, påskynda nedmonteringen av normer och finna nya och mer produktiva sätt att ordna tjänsterna klientorienterat. Samtidigt kan man utveckla samarbetet mellan myndigheterna. Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att klientorienteringen löper som en röd tråd genom den föreslagna försökslagen. Det viktigaste kriteriet för att försöket ska lyckas är att kunden ställs i centrum också vid det praktiska genomförandet och att man på så vis också utnyttjar resultatet av försöket. Försökslagen kan i praktiken också allmänt sett göra beslutsfattarna mer reformbenägna på kommunal nivå, vilket kul-

turskottet konstaterar i sitt utlåtande. Social- och hälsovårdsutskottet konstaterar i sitt utlåtande att försöket är viktigt också med tanke på den pågående integreringen av social- och hälsovården.

Integrerad verksamhetsmodell för välfärd

Avsikten med försöket med en integrerad verksamhetsmodell för välfärd är att skapa och använda nya och multiprofessionella verksamhetsmodeller som utgår från klienterna för att organisera och producera den lagfästa service som åligger kommunerna. Det framgår av propositionen att det enligt utredning är så att 10 procent av kommuninvånarna använder cirka 80 procent av servicen. Utskottet håller med om att det vore synnerligen viktigt att vid planering och genomförande samordna de tjänster som dessa klienter (serviceanvändarna) behöver och använder för att förbättra åtgärdernas effektivitet. Samtidigt skulle man uppnå synergieffekter genom att förena resurser utifrån klientens behov och för klientens bästa.

I den lagstiftning som gäller välfärdstjänster finns det omfattande bestämmelser om förpliktelser som gäller individuella serviceplaner, särskilt inom social- och hälsovården och undervisningsväsendet. Med hjälp av en sammanslagning av planerna är det meningen att anpassa dem så att klienten får behövlig service på bästa möjliga sätt och så att servicen kan produceras i rätt tid och i form av en helhet som passar klienten. Lagförslaget ålägger emellertid inte försökskommunerna, som också inkluderar en samkommun, några förpliktelser att sammanslå planerna, utan kommunerna har prövningsrätt när det gäller i vilken utsträckning och i fråga om vilka tjänster de använder förfarandet för sammanslagning av planerna.

Lagförslaget innehåller bestämmelser om de service-, vård- och rehabiliteringsplaner och andra planer som kan tas in en serviceplan som är gemensam för flera myndigheter (4 §). En individuell serviceplan kan sammanslås med flera andra individuella serviceplaner, om sammanslagningen kan anses vara befogad med tanke på servicehelheten för klienten. I 4 § 2 mom. i lagförslaget nämns sammanlagt 16 olika planer som

kan sammanslås. Försöket med integrerad verksamhetsmodell grundar sig främst på att genom att utnyttja serviceplanerna främja skapandet av klientorienterad och multiprofessionell service och användningen av den.

Utskottet poängterar att myndigheterna måste ha tillgång till sektorsövergripande uppgifter om klientens förhållanden och behov för att kunna planera en effektiv och verkningsfull servicehelhet. Utskottet välkomnar att man genom att slå samman individuella serviceplaner till en enda eller med andra serviceplaner enligt lagförslaget på ett övergripande sätt kan kombinera personuppgifter som gäller klientens levnadsförhållanden och individuella servicebehov på ett sätt som ligger i personens intresse.

Vid behandlingen av uppgifterna måste naturligtvis skyddet för klientens privatliv och personuppgifter tryggas. Sekretessbelagda uppgifter får överlåtas endast med klientens samtycke. Enligt propositionen får uppgifter överlåtas utan klientens samtycke i situationer där klienten saknar förutsättningar att bedöma betydelsen av samtycket endast om uppgiften är nödvändig för att utreda om en sammanslagning av planerna kunde förbättra servicehelheten för klienten. Uppgifter får inte lämnas ut om klienten uttryckligen förbjuder det. Utskottet föreslår i detaljmotiveringen ytterligare preciseringar av bestämmelserna om datasekretess.

Sammanslagningen av serviceplaner sker under försöket på kommunens ansvar även om den ansvariga myndigheten enligt prövning och med klientens samtycke också kan låta också aktörer som organiserar och producerar privat service för klienten göra upp och genomföra den gemensamma serviceplanen.

Enligt propositionen fattas beslut om ett försök med sammanslagning av planer av det kollegiala organ i kommunen som är behörigt i ärendet och som i sitt beslut ska fastställa vilket kommunalt ämbetsverk eller vilken kommunal verksamhetsenhet, eller vilken samkommun enligt 5 § i lagen om en kommun- och servicestrukturereform (169/2007) som kommunen är medlem i, som i administrativt och funktionellt hänseende ska ansvara för försöket med samman-

slagning av planer. En sådan samkommun är enligt förslaget endast Södra-Karelen social- och hälsovårdsdistrikt (Eksote), som utgörs av Villmanstrand och de kommuner som hör till samma kommungrupp och som deltar i försöket. Utskottet föreslår i detaljmotiveringen att regleringen görs tydligare så att samkommunen själv kan fatta beslut om att delta i försöket.

Kulturutskottet granskar i sitt utlåtande de frågor som gäller försöket med en integrerad verksamhetsmodell för välfärd närmare med avseende på undervisningsväsendet. Förvaltningsutskottet hänvisar till denna del till det som kulturutskottet har anfört i sitt utlåtande.

Försöket med utbildningstjänster

Syftet med försöket med utbildningstjänster är att genom kommunalt samarbete skapa bättre förutsättningar att utnyttja nätverket av läroanstalter och personalen i utbildningen på andra stadiet efter den grundläggande utbildningen. Avsikten är att få erfarenhet också av i synnerhet administrativt samarbete inom gymnasieutbildningen. I försöket utreds dessutom med vilka lösningar kommunerna inom försöksområdet kunde ordna undervisningen på bästa sätt även så att den överskrider kommungränserna, till exempel genom att utnyttja det gemensamma nätverket av läroanstalter, utnyttja gemensamma utrymmen för alla skolor och läroanstalter i området, använda gemensam personal och genom att ha ett gemensamt utbildningsutbud och ett gemensamt datanät.

Kulturutskottet konstaterar i sitt utlåtande att också enligt 5 § i gällande gymnasielag (629/1998) och 10 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998) ska en utbildningsanordnare bedriva samarbete med andra som ordnar gymnasieutbildning, yrkesutbildning och annan utbildning i området. Men bestämmelserna förutsätter samtidigt att utbildningen i sig sker i gymnasiet enligt gymnasielagen och inom yrkesutbildning analogt enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning.

Kulturutskottet konstaterar också att kommunerna således redan nu kan inrätta gemensamma förvaltningsorgan, anlita gemensam personal

samt upphandla en del av undervisningen och andra tjänster hos en annan utbildningsanordnare. Ändå anser utskottet att försökslagen i bästa fall kan bidra betydligt med att påskynda detta administrativa samarbete. Försöket med att anordna regional gymnasieutbildning är enligt utskottet positivt i ett läge där de strukturella reformbehoven i fråga om gymnasierna annars i fortsättningen kan förutsätta att det gallras bland skolorna. Om försöket lyckas kan det leda till en hållbar modell för att trygga gymnasieutbildningen som närservice, en sak vars betydelse kulturutskottet ständigt har betonat i sina ställningstaganden.

Verksamhetsmodellen för tillsyn

Förvaltningsutskottet konstaterar att den social- och hälsovård som kommunerna bär ansvaret för styrs och övervakas av den nationella centralförvaltningsmyndigheten Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) och de regionala förvaltningsmyndigheterna, som i detta fall är regionförvaltningsverken. Dessutom har kommunerna till uppgift att övervaka den privata social- och hälsovården. Det högsta ansvaret för styrningen, övervakningen och planeringen av social- och hälsovården åligger social- och hälsovårdsministeriet.

Kommunerna har lyft fram den omständigheten att tillsynsmyndigheterna i sin verksamhet strikt iakttar rekommendationer och anvisningar, även om dessa inte är bindande. Detta gör att kommunerna inte kan planera sin verksamhet effektivt och ger upphov till extrakostnader samtidigt som det begränsar kommunernas spelrum mer än de gällande bestämmelserna. Efterlevnaden av rekommendationer och anvisningar har motiverats med likabehandlingsprincipen, vilket har lett till en med normstyrning jämförbar styrning med avseende på kommunerna. En sådan situation är enligt utskottets mening problematisk framför allt från den synpunkten att kommunerna kan åläggas bindande förpliktelser endast genom lag.

Det är viktigt att i det försök som gäller verksamhetsmodellen för tillsyn öka försökskommunernas möjligheter att organisera och producera

den social- och hälsovårdsservice som enligt lag ska erbjudas av kommunerna genom att skapa nya verksamhetsmodeller för styrning och tillsyn. Detta innebär att den detaljerade tillämpningspraxisen för rekommendationerna och anvisningarna förenklas och att tillsynen över grunderna för indikatorerna ses över. Avsikten är att införa nya indikatorer och på så sätt främja kommunernas verksamhet och en mera klientorienterad tillsyn över den, att underlätta samarbetet mellan de statliga tillsynsmyndigheterna och kommunerna och att undanröja överlappningar så att tillsynen riktas mot rätt föremål och så att arbetsbördan för kommunerna och tillsynsmyndigheterna minskar.

Boendetjänster

Avsikten är att utveckla serviceboendet för äldre, personer med funktionshinder och övriga specialgrupper genom att ta fram och införa nya verksamhetsmodeller. Försöken kan utöver äldre och personer med funktionshinder också omfatta boendetjänster för personer som får psykisk rehabilitering. Syftet med de nya verksamhetsmodellerna är också att öka klientorienteringen och minska den myndighetsövervakning som har skapat ett kostnadstryck på kommunerna.

Utskottet understryker att det är möjligt att prova nya modeller för boendetjänster med hjälp av exempelvis flexibla lokallösningar, planläggning, utnyttjande av det befintliga bostadsbeståndet och genom att slå samman olika serviceformer och sammanvända resurser på ett flexibelt sätt. Ett viktigt mål med försöken är att utveckla institutionsvården och genomföra klientorienterade och kostnadseffektiva lösningar när det gäller boendetjänster för specialgrupper. Enligt regeringens proposition är boendeservice, serviceboende och boendeenheter för äldre och personer med funktionshinder de centrala verktygen för att utveckla och hantera servicestrukturen så att den motsvarar kommuninvånarnas behov. En kontrollerad avveckling av institutionsvården anses ligga i klienternas, kommunernas och hela den offentliga ekonomins gemensamma intresse.

Utskottet poängterar i detta sammanhang rent generellt att en flexibel användning av resurserna inte får betyda att den kompetens, yrkesskicklighet eller tillgång till service som krävs eller till att servicekvaliteten sjunker. Avvecklingen av institutionsvården får inte heller leda till att de personer som inte är betjänta av boendetjänster blir utan fullgod institutionsvård.

Enligt lagen om investeringsunderstöd (1281/2004) beviljar Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet som statsbidragsmyndighet investeringsunderstöd och betalar ut dem. Centralen meddelar närmare föreskrifter och anvisningar om beviljandet och användningsvillkoren och om ansöknings- och utbetalningsförfarandet och om de utredningar som ska fogas till ansökningarna. Vid försöket med boendetjänster har man för avsikt att i behövlig utsträckning ändra tolkningen av centralens anvisningar och göra dem mera flexibla när det gäller försökskommunerna för att främja framtagningen av nya verksamhetsmodeller för boendetjänster för äldre och personer med funktionshinder. De kostnader som boendetjänsterna föranleder kommunerna ska också minskas. Den ändrade tillämpningen och ökade flexibiliteten i fråga om anvisningarna får emellertid inte stå i konflikt med de principiella riktlinjerna för boendetjänster och de får inte heller öka risken för statliga kreditförluster.

Också i detta avseende är det motiverat att Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och de regionala förvaltningsmyndigheterna med stöd av den föreslagna lagen tillämpar indikatorbaserad tillsyn vid övervakning av boendetjänsterna (12 §).

Utskottet förespråkar också försök där användningen av familjevård genomförs så att också andra hemlika lokaler lämpade för familjevård än familjevårdarens hem kan användas som vårdplats för en kortare tid och temporärt och med hänsyn till klientens förhållanden och behov. I lagförslaget nämns klientens hem eller en lokal som lämpar sig för familjevård och som kommunen ordnar med, vilket enligt motiveringen kan vara exempelvis lokaler för arbets- och

dagverksamhet som står tomma under veckosluten.

Samarbete mellan kommunerna och FPA

Kommunerna har lagt fram förslag till hur samarbetet mellan kommunerna och Folkpensionsanstalten kunde utvecklas och till hur processerna kunde effektiviseras för att förbättra servicen till invånarna. Något som kommunerna hoppas på är att de uppgifter som en gång samlats in och som införts i FPA:s register kunde överföras direkt till ansökningarna om utkomststöd. Samarbetet över organisationsgränserna mellan kommunerna och FPA har försvårats av problem i informationsutbytet och bristfällig kännedom om i vilken utsträckning dataöverföring är tillåten inom ramen för bestämmelserna om datasekretess. Det här verkar vara ett problem också rent allmänt in det finländska samhället.

Regeringen beslutade i sitt rambeslut den 25 mars 2014 att Folkpensionsanstalten ska beräkna och betala ut grundläggande utkomststöd från och med 2017. Därför styrs resurserna till beredningen av hur överföringen av dessa uppgifter ska ske och de föreslagna försöken kommer inte att genomföras i detta skede.

Vanda stad har trots det sedan 2013 provat en modell där den som handlägger stadens olika förmåner arbetar i FPA:s lokaler och snabbt avgör ansökningarna om utkomststöd utifrån de uppgifter som FPA tillhandahåller. Utskottet anser det vara nödvändigt att förlänga försöket och att det i mån av möjlighet utvidgas till den föreslagna försökslagstiftningen. Avsikten med samarbetet enligt Vanda-modellen är att klienten utifrån de uppgifter han eller hon en gång gett ska få beslutet om utkomststöd i rätt tid och som ett resultat av en effektiv process.

Ungdomsgarantin

Ungdomsgarantin och utbildningsgarantin grundar sig på regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering. Målet för ungdomsgarantin är att hjälpa ungdomar att komma in på utbildningar och ut i arbetslivet och förhindra att arbetslöshetstiden blir lång, att identifiera riskfaktorerna för marginalisering och att

stödja ungdomarna redan i ett tidigt skede för att förhindra begynnande marginalisering och utanförskap. Målet för utbildningsgarantin är att garantera alla som gått ut grundskolan möjlighet till fortsatt utbildning. Det kan röra sig om gymnasium, yrkesutbildning, läroavtalsutbildning, verkstad eller rehabilitering.

Det finns tills vidare inte någon särskild lagstiftning som gäller ungdomsgarantin, utan verksamhetsmodellen baserar sig på regeringsprogrammet. Lagstiftningen inom flera förvaltningsområden har emellertid ändrats för att fullfölja ungdomsgarantin. Det konstateras i propositionen att verkställandet av ungdomsgarantin kommit igång långsammare än väntat i kommunerna och ytterst ojämnt på riksnivå.

Enligt undersökningen om verkställigheten av ungdomsgarantin är det i fortsättningen viktigt att satsa på personliga kontakter och tjänster som unga har en låg tröskel att uppsöka (beredning av en s.k. förarhyttmodell pågår) samt modeller med ansvarspersoner.

Utskottet anser det vara viktigt att ungdomsgarantiförsöket och det vidhängande utbildningsgarantiförsöket tagits med i den föreslagna lagstiftningen och att en definition av ungdomsgaranti nu för första gången ska tas in i lag. Med ungdomsgarantin avses enligt lagförslaget en verksamhetsmodell vars mål är att erbjuda alla unga under 25 år och nyutexaminerade under 30 år en arbets-, praktik-, studie-, verkstads- eller rehabiliteringsplats senast inom tre månader från det att arbetslösheten börjat. Den utbildningsgaranti som ingår i ungdomsgarantin innefattar ett mål om att varje ung person som nyligen avslutat den grundläggande utbildningen ska garanteras en plats inom gymnasieutbildning, yrkesutbildning, läroavtalsutbildning, i verkstad eller inom rehabilitering.

Utskottet framhåller att det egentliga syftet med ungdomsgarantin och den utbildningsgaranti som hänförs till den är att hjälpa unga att komma in på utbildning och ut i arbetslivet. Från den utgångspunkten ska välfungerande, klientorienterade processer främjas liksom samarbetet och informationsgången mellan de kommunala myndigheterna och myndigheterna inom arbets-

och näringsförvaltningen. Genom åtgärderna ska effektiva och verkningsfulla tjänster och servicehelheter skapas för de ungdomar som omfattas av ungdomsgarantin.

Indikatorbaserad tillsyn och egenkontroll

Utskottet ser det som motiverat och positivt att servicens effektivitet och kvalitet använts vid bedömningen av insatserna för att producera tjänsterna inom ramen för de försök som gäller verksamhetsmodellen för tillsyn respektive boendetjänster i stället för nyckeltal för lokaldimensionering eller kalkylerat personantal. Lagförslaget innehåller också en bestämmelse som ålägger Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverken att primärt tillämpa de indikatorer för verksamhetens resultat som fastställs i avtalet mellan kommunerna och staten i sin övervakning av verksamheten i de deltagande kommunerna och kommungrupperna. Det här ger tillsynsmyndigheterna en grund för bedömningen av när ett med hänsyn till slutresultatet acceptabelt mål har nåtts.

De sakkunniga fäste vid utfrågningen utskottets uppmärksamhet vid bland annat att beredningen i samband med indikatorerna fortfarande pågår och att de enligt lägesbedömningen kommer att vara mycket varierande. Utskottet anser att det är väsentligt att skapa sådana indikatorer som mäter den nytta klienten har av servicen. Indikatorerna ska också vara till hjälp vid bedömningen av vad som är en godtagbar nivå för verksamheten eller tjänsten, alltså när verksamheten är som sig bör och inte äventyrar patient- eller klientsäkerheten.

Enligt lagförslaget ska försöksavtalen mellan staten och kommunerna också ange vilka tillsynsindikatorer som ska användas vid den kommunala tillsynen eller vid kommungruppens tillsyn. Det är motiverat att tjänstens eller verksamhetens effektivitet uttrycks med hjälp av indikatorer som beskriver tillgången till tjänster, hur klienternas servicebehov, hälsa eller funktionsförmåga utvecklas, klienttillfredsställelsen och andra faktorer som gäller servicekvaliteten. Det är viktigt att med hjälp av indikatorerna beskri-

va tjänsterna på ett klientorienterat sätt och ur olika synvinklar så att man kan bilda sig en tillräcklig helhetsbild av hur tjänsterna lyckats. Utskottet vill framhålla att man med hjälp av indikatorerna behöver kunna beskriva huruvida klienten och kommuninvånaren får tjänster som till innehållet, kvaliteten och verkningsfullheten är sådana som avses i lagstiftningen.

Utskottet vill också påminna om att de lagstadgade förpliktelser som berör kommunerna är i kraft under försöket, eftersom det inte har gjorts några undantag från dem i försökslagstiftningen. Det förutsätts att bestämmelserna iaktas under försökstiden i den mån som resurser, insatser, processer eller åtgärder har fastställts som förpliktelser i lagstiftningen. Inom försöksområdena utgör de ändå inte tyngdpunkter för den övervakning som baserar sig på en plan. Om klient- eller patientsäkerheten äventyras på grund av att de lagstadgade förpliktelserna fullgörs eller om det i övrigt är fråga om lagstridighet har tillsynsmyndigheten samma skyldighet som den har i övrigt att ingripa i saken. Försöket medför inte heller begränsningar i rätten att anföra klagan eller i övrigt uppmärksamma tillsynsmyndigheten på brister i den verksamhet som övervakas.

Ansvar för att sköta de lagstadgade uppgifterna inom social- och hälsovården vilar fortfarande på kommunen. Detta innebär att kommunen svarar för lika tillgång till och kvalitet på tjänsterna. I ansvaret ingår också att besluta på vilket sätt tjänsterna produceras, det vill säga i vilken mån kommunen producerar tjänster själv och i vilken mån den skaffar dem från t.ex. privata serviceproducenter med stöd av avtal. Ansvaret innebär också att kommunen för egen del följer och övervakar utförandet av tjänsterna.

Det är också positivt att en del av försökskommunerna har meddelat att de är villiga att som ett led i övervakningen av försöksverksamheten utveckla ett program för egenkontroll av vilket det framgår hur det följs upp att verksamheten är ändamålsenligt organiserad och hur eventuella fel och brister korrigeras. Inom egenkontrollen är det viktigt att identifiera riskområ-

den i servicen och skapa verksamhetsmodeller som förebygger uppkomsten av fel.

Också inom kommunernas egenkontroll kommer man att tillämpa samma indikatorbaserade tillsynsmodell som inom de övriga försöken med verksamhetsövervakning.

Den allmänna styrningen, uppföljningen och resultatutvärderingen av försöken

Hur ett försök utfaller påverkas enligt utskottets mening på ett avgörande sätt av bland annat den allmänna styrningen och uppföljningen. Enligt lagförslaget ska de ministerier och centrala förvaltningsmyndigheter inom vars förvaltningsområde det finns uppgifter som berörs av försöken delta i den allmänna styrningen och uppföljningen. Den ankommer också på Folkpensionsanstalten. Man måste komma ihåg att försökslagstiftningen förpliktigar till att se till att styrning och uppföljning sker i växelverkan och i samarbete med de kommuner som deltar i försöket för att så goda resultat som möjligt ska nås. Inte heller kan den allmänna styrning som föreslås i bestämmelsen innefatta behörighet att meddela kommunerna rättsligt bindande styrning till följd av kommunernas författningsrättsliga ställning.

Ett viktigt element i styrningen, uppföljningen, resultatutvärderingen och utnyttjandet av resultaten av kommunförsöken är enligt utskottet att den indikatorbaserade tillsynen utnyttjas så långt det är möjligt. Ur den synvinkeln sett bör indikatorer utarbetas för alla sex verksamhetsmodeller som ingår i förslaget. Under försökstiden ska man naturligtvis också följa hur tjänsternas lönsamhet och produktivitet utvecklas.

Effekterna av försöken beror naturligtvis på resultaten, men också på bland annat i vilken omfattning den föreslagna försöksregleringen blir bestående och kan utvidgas senare. Enligt uppgifter har man inte i detta skede kunnat bedöma vilka inbesparingar försöken kan ge. De största förväntningarna på ekonomiska verkningar är det enligt utskottet befogat att ställa på försöket med en integrerad verksamhetsmodell för välfärd och reformen av boendetjänster, framför allt på grund av deras inneboende poten-

tial. En del av försöken är rätt allmänt och åtminstone delvis bristfälligt beskrivna, vilket kan göra att de inte slår så väl ut. Det kan också vara fråga om att innehållet i försöken i en del kommuner har preciserats bristfälligt när kommunerna har gjort sin framställning om försöket. De här försöken kan ännu komma att preciseras närmare, t.ex. om ett år när man har mera erfarenhet.

Konsekvenser för myndigheternas verksamhet är ännu att vänta på grundval av särskilt den indikatorbaserade tillsynen och utvecklandet av kommunernas egenkontroll. Om man lyckas dra nytta i större skala av de verksamhetsmodeller som ingår i försöket, kan de samhälleliga verkningarna av försöken på längre sikt förväntas trygga servicenivån och minska hållbarhetsgapet. I bästa fall är ett lyckat utfall av försöken en ny öppning när det gäller att minska förpliktelser, rekommendationer och anvisningar som gäller kommunerna och till att utveckla ett nytt slag av styrning.

Det ekonomiska målet med försöken är att minska den kostnadsbörda kommunerna orsakas av verkställandet av de förpliktelser de har ålagts för genomförande av sina uppgifter och den övriga styrningen. Enligt propositionens bedömning kommer sannolikt ingen ekonomisk inbesparing att ske under försöksperioden, men inte heller några betydande extrakostnader. Utskottet noterar att ett stort antal kommuner kommer att delta i försöket. Försöket kräver i alla händelser engagemang och resurser, även om försökstiden är bara två år. Utan att desto vidare ta ställning till saken har utskottet diskuterat om det varit skäl att vid ett försök av det här slaget satsa mera effektivt på att rikta insatserna mera målmedvetet och till ett mindre antal kommuner för att på så sätt optimera resultaten.

Sammanfattning

Kulturutskottet och social- och hälsovårdsutskottet tillstyrker i sina utlåtanden att försökslagstiftningen godkänns och att försöken inleds. Kulturutskottet bedömde dessutom de föreslagna försöken närmare inom ramen för sin behörighet.

Förvaltningsutskottet anser att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med följande ställningstagande och ändringsförslag. Som ett komplement hänvisar utskottet också till kulturutskottets och social- och hälsovårdsutskottets utlåtanden.

Detaljmotivering

1 kap. Allmänna bestämmelser.

1 §. Lagens syfte. Under sakkunnigutfrågningen sades det att 1 § om lagens syfte borde kompletteras med en uttrycklig bestämmelse om säkerställande av patient- och klientsäkerheten samt om klienternas självbestämmanderätt.

Utskottet konstaterar att även om lagförslaget innebär att kommunernas åtaganden i viss mån inskränks förutsätts det ändå att de erbjuder service i enlighet med de krav som ställs i lag och på ett sätt som inte äventyrar patient- och klientsäkerheten eller självbestämmanderätten. Detta framgår av 1 § och i synnerhet av formuleringen "...alltmedan de uppfyller de krav som lagstiftningen ställer på serviceinnehållet." Lagförslaget har heller ingen relevans för klienternas möjligheter att tillgripa rättsmedel. Utskottet ser ingen anledning att ändra 1 §.

2 §. Kommunförsök och deltagande kommuner. I 2 § räknas de kommuner och kommungrupper upp som deltar i olika försök. Utskottet föreslår att paragrafens 1 punkt (försöket med en integrerad verksamhetsmodell) och 3 punkt (försöket med tillsyn över kommunernas verksamhet) kompletteras så att den kommungrupp som består av Tammerfors, Kangasala, Nokia, Birkaland och Ylöjärvi kompletteras med Vesilahti kommun.

Avsikten är dessutom att samkommunen för social- och hälsovård i Södra Karelen (Eksote) ska delta i försöket. Samkommunen har inrättats av en kommungrupp som består av kommunerna Villmanstrand, Imatra, Lemi, Luumäki, Savitaipale, Taipalsaari, Parikkala, Rautjärvi och Ruokolhti. Utskottet föreslår därför en precisering i det inledande stycket i 2 §. Dessutom föreslår ut-

skottet en ändring i 2 § 1 och 6 punkten (försöket med ungdomsgaranti) så att samkommunen nämns bland de som deltar i försöket. I den nya lagen används begreppen kommun eller försökskommun delvis också i sådana sammanhang att därmed kan avses en samkommun som deltar i försöket, utan att samkommunen nämns särskilt i lagen.

2 kap. Försöket med integrerade verksamhetsmodeller för välfärd.

4 §. En gemensam serviceplan i ett sektorsövergripande samarbete. I anknytning till försöket med integrerade verksamhetsmodeller för välfärd kan en individuell serviceplan enligt denna paragraf delvis sammanslås med en eller flera andra individuella serviceplaner, om sammanslagningen kan anses vara befogad med tanke på servicehelheten för klienten i fråga. I paragrafens 2 mom. uppräknas 16 lagfästa serviceplaner som enligt lagförslaget endast delvis kan slås samman.

Utskottet har kommit fram till att det kan bli en onödig hämsko för hela projektet om det inte är möjligt att helt slå samman serviceplaner. Ordalydelsen kan lätt ge det intrycket att en partiell sammanslagning leder till ett tvång att göra en separat serviceplan för den del av planen som inte på grund av ordalydelsen har kunnat sammanslås till en meningsfull servicehelhet. Utskottet föreslår därför att ordalydelsen i 4 § 1 och 2 mom. preciseras så att en sådan individuell serviceplan som avses i paragrafen kan slås samman "helt eller delvis". Strikt uttytt leder den ursprungliga formuleringen till att inga planer kan sammanslås till en helhet annat än delvis. Detta skulle leda till ett mycket byråkratiskt och irrationellt förfarande för välfärdsförsökets del.

5 §. Administrering av gemensamma serviceplaner. Beslut om att inleda ett försök med sammanslagning av planer enligt ska enligt 5 § 1 mom. fattas av det kollegiala organ i kommunen som är behörigt i ärendet. I beslutet ska det fastställas vilket kommunalt ämbetsverk eller vilken kommunal verksamhetsenhet eller vilken

samkommun enligt 5 § i lagen om en kommun- och servicestrukturreform (169/2007) som kommunen är medlem i, som ansvarar för försöket med sammanslagning av planer.

Utskottet föreslår att 5 § 1 mom. förtydligas så att den enda samkommun, Eksote, som deltar i försöket själv ska fatta beslut om sitt deltagande och om vilket organ eller vilken verksamhetsenhet i kommunen som i så fall ansvarar för försöket med att sammanslå planer.

6 §. Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter. När serviceplaner slås samman i försöket med den integrerade verksamhetsmodellen för välfärd ska det vara möjligt att med hänsyn till serviceplanernas natur utnyttja sekretessbelagda klientuppgifter.

För sammanslagning och genomförande av planer får med stöd av 6 § 1 mom. sekretessbelagda uppgifter lämnas ut med klientens uttryckliga samtycke eller om det särskilt föreskrivs i lag. Paragrafens 2 mom. gäller situationer där klienten t.ex. på grund av sjukdom saknar förutsättningar att bedöma betydelsen av samtycket och därutöver saknar en laglig företrädare. I paragrafens 3 mom. finns en bestämmelse om att sekretessbelagda uppgifter inte med stöd av 1 och 2 mom. får lämnas ut i större utsträckning än vad som behövs för att fullfölja syftet med sammanslagningen av planerna. Sekretessbelagda uppgifter får inte heller lämnas ut i strid med klientens uttryckliga förbud om denne har förutsättningar att bedöma förbudets betydelse.

I 6 § 2 mom. föreskrivs också om ett nödvändighetsvillkor. Enligt 3 mom. är utlämning möjligt om det behövs för att fullfölja syftet med sammanslagningen av planerna. Utskottet ser en viss konflikt i uttryckssätten i 2 respektive 3 mom. eftersom 2 mom. kräver att det är nödvändigt att få en uppgift medan 3 mom. också i de fall som avses i 2 mom. tillåter att uppgifter utlämnas om det behövs.

Utskottet förslår att 6 § 3 mom. ändras så att uppgifter inte får lämnas ut i större utsträckning än vad som är nödvändigt för att fullfölja syftet med sammanslagningen av planerna. Det hand-

lar om känsliga personuppgifter och skyddet för dem hör till själva kärnan i skyddet för den personliga integriteten. Oavsett de element som ingår i paragrafen och som stärker klientens rättstrygghet anser utskottet det nödvändigt att ändra 3 mom. Till saken hör dessutom, menar utskottet, att de serviceplaner det här är fråga om och som faller tillbaka på den gällande lagen i princip är sådana att utlämning av uppgifter ur dem alltid förutsätter att nödvändighetsvillkoret uppfylls. Därför är det naturligt att samma villkor ska uppfyllas också vid sammanslagning av planer. Utskottet konstaterar vidare att det inte finns något utlåtande från grundlagsutskottet om denna proposition.

Utskottet påpekar också att nödvändighetsvillkoret inskräpper vikten av noggranna överväganden vid hanteringen av personuppgifter. Enligt utskottet är detta ändå inget hinder för en korrekt beredning och verkställighet av försöket. Utarbetandet av en serviceplan eller servicehelhet kräver hur som helst att personuppgifter behandlas på ett sätt som motsvarar det substantiella krav som lagstiftningen ställer på planer och helheter.

7 §. Registrering av personuppgifter. Med hänvisning till det som sägs i detaljmotiven till 6 § föreslår förvaltningsutskottet att behovsvillkoret för behandling av personuppgifter enligt 7 § 1 och 3 mom. ändras till ett nödvändighetsvillkor.

Enligt 7 § 2 mom. är det kommunala ämbetsverk eller den kommunala verksamhetsenhet som avses i 5 § 1 mom. registeransvarig. Enligt 5 § 1 mom. ska ett av det behöriga kollegiala organet i kommunen bestämma vilket kommunalt ämbetsverk eller vilken kommunal verksamhetsenhet eller i momentet nämnd samkommun som ansvarar för försöket med sammanslagning av planer. Av propositionsmotiven framgår att avsikten har varit att bestämma att de som ansvarar för försöket också är registeransvariga. Utskottet föreslår därför att 7 § 2 mom. kompletteras med att också en samkommun kan vara registeransvarig.

8 §. *Behandling av uppgifter för planering av verksamheten.* Eftersom försöket inte bara omfattar försökskommuner utan också en samkommun föreslår utskottet att till 8 § fogas ett 2 mom. där det föreskrivs att det som enligt 1 mom. gäller kommuner också gäller samkommuner. Bestämmelsen i propositionen är till sin natur konstaterande, vilket framgår av detaljmotiven. Avsikten är att förtydliga regleringen om kommunernas möjligheter att i syfte att planera och utvärdera verksamheten förena uppgifter i personregister i försöket som gäller den integrerade verksamhetsmodellen för välfärd. Det nya 2 mom. som utskottet föreslår är på motsvarande sätt avsett att förtydliga samkommunens status.

4 kap. Verksamhetsmodellen för tillsyn.

15 §. *Tillämpning av försöket vid tillsynen över den privata socialservicen.* Vid expertutfrågningen uppmärksammades utskottet på rätten enligt 15 § att avvika från bestämmelserna i lagen om privat socialservice (922/2011) när det gäller tillstånd, så att tillstånd i försökskommunerna kan beviljas för viss tid och för enskilda verksamhetsenheter. Expertisen ansåg att paragrafen var otydlig och tolkbar.

Avsikten med 15 § är att försöken också ska kunna tillämpas i tillståndsprövning som avser privata producenter. Enligt det föreslagna 15 § 1 mom. kan tillståndet vara verksamhetsenhets-specifikt även om 8 § i lagen om privat socialservice förutsätter rikstäckande tillstånd. Dock krävs det att tjänsterna produceras på försökskommunens område. Dessutom kan ett tillfälligt tillstånd beviljas för högst den tid försöket pågår. Därmed kan tillstånd beviljas för försökstiden när det är påkallat med förnuftig flexibilitet i produktionen av sociala tjänster. Tillståndsmyndigheten ska på grundval av lag göra en samlad bedömning av en tillståndsansökan.

Utskottet konstaterar vidare att avsikten med 15 § 2 mom. är att man i vissa fall ska kunna göra avkall på de krav som gäller lokaler. Det här är möjligt vid producentbyten då gamla lokaler inte enligt vedertagen praxis uppfyller de krav på lokaler som ställs på nya verksamhetsenheter, men

en ny serviceproducent fortsätter i samma lokaler med en verksamhet som motsvarar den tidigare. Den som ansöker om tillstånd kan då beviljas tillstånd för viss tid för en enskild verksamhetsenhet. Avsikten har inte varit att begränsa tillståndsmyndighetens behörighet utan prövningen ska också i detta fall grunda sig på en samlad bedömning.

Utskottet framhåller att det inte i 15 § föreslås avvikelser från innehåll och kvalitet i fråga om lagfästa tjänster. Ett tidsbegränsat tillstånd ger inte rätt att avvika från lagliga förpliktelser. Det behöver inte sägas ut att den gällande lagstiftningen kräver att tjänsterna också inom försöket produceras på ett sådant sätt att klient- och patientsäkerheten inte äventyras. Försöket begränsar inte heller tillsynsmyndigheternas tillsynsplikt eller skyldighet att ingripa i försöksverksamhet som äventyrar klient- eller patientsäkerheten.

Inom ramen för försöket ska behörighetsfördelningen mellan tillsynsmyndigheterna bestämmas i enlighet med 8 § i lagen om privat socialservice på så sätt att Valvira ska bevilja tillstånd för en enskild verksamhetsenhet som drivs av en serviceproducent med riksomfattande verksamhet, medan regionförvaltningsverket ska bevilja tillstånd för en enskild verksamhetsenhet som drivs av en serviceproducent med lokal verksamhet, framgår det av detaljmotiveringen. Lagförslaget innehåller inte heller några avvikelser från bestämmelserna om behörighetsfördelningen mellan myndigheterna i tillsynen över den privata socialservicen.

7 kap. Försöket med ungdomsgarantin

25 §. *Avtal om samarbete mellan kommunerna och arbets- och näringsbyråerna.* Utskottet föreslår att i ett nytt 3 mom. i 25 § föreskrivs att vad som i 1 och 2 mom. sägs om kommuner också ska gälla samkommuner. Det kan summa summarum sägas att 25 § 1 mom. gäller sådant samarbete som staten och kommunerna kan avtala om och som ska underlätta samarbetsprocesserna i fråga om ungdomsgaranti. Paragrafens 2 mom. reglerar dels åtgärder som avses i 1 mom.,

dels lokala inbördes avtal mellan kommuner och arbets- och näringsbyråer om andra behövliga samarbetsformer för att genomföra ungdomsgarantin. Det nya 25 § 3 mom. innebär att den reglering som gäller kommuner som avses i 1 och 2 mom. utsträcks till den samkommun som deltar i försöket.

8 kap. Särskilda bestämmelser.

28 §. *Allmän styrning och uppföljning av försöken.* Finansministeriet svarar med stöd av lagrummet tillsammans med de andra myndigheter som nämns i paragrafen för den allmänna styrningen och uppföljningen av försöken. Kulturrutskottet konstaterar att Utbildningsstyrelsens lagfästa uppgift är att enligt lagen om den (182/1991) svara för utvecklandet av utbildningen inom sitt verksamhetsområde, främja uppnåendet av goda resultat i utbildningen och ge akt på hur utbildningen ordnas.

Med hänvisning till kulturrutskottets utlåtande föreslår förvaltningsutskottet att även Utbildningsstyrelsen nämns bland de andra myndigheterna.

Till följd av ändringen i 2 § föreslår utskottet också att samkommunen nämns i den sista me-

ningen i 28 § så att styrningen och uppföljningen ska ske i samarbete med de deltagande kommunerna och samkommunen.

29 §. *Försöksavtal.* Av det inledande stycket till 29 § framgår att finansministeriet ska ingå skriftliga avtal med försökskommunerna om genomförandet av försök. Enligt utredning till utskottet har avsikten varit att alla de ministerier som deltar i projektet ska vara avtalsparter från statens sida. Förvaltningsutskottet föreslår därför att det inledande stycket i 29 § kompletteras med ett omnämnande om att även arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet samt miljöministeriet ska ingå skriftliga avtal med försökskommunerna om genomförandet av försök.

Vidare föreslår utskottet att det i 29 § noteras att också en samkommun deltar i försöket.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

Lag

om försök som gäller minskning av kommunernas förpliktelser och styrning samt stöd för sektorsövergripande verksamhetsmodeller

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 § (Som i RP)

2 §

Kommunförsök och deltagande kommuner

Kommunförsök enligt denna lag samt kommuner, (utesl.) kommungrupper eller samkom-

muner (försökskommuner) som kan delta i kommunförsöken är

1) försöket med integrerade verksamhetsmodeller för välfärd, i vilket Kouvola, Kuopio och Uleåborg, en kommungrupp som består av Tavastehus, Hattula och Janakkala, en kommungrupp som består av Joensuu, Kontiolahti och Liperi, en kommungrupp som består av Jyväskylä, Hankasalmi, Joutsa, Laukaa, Luhanga, Muurame, Petäjävesi, Toivakka och Uurainen, en kommungrupp som består av Villmanstrand, Imatra, Lemi, Luumäki, Savitaipale, Taipalsaari, Parikkala, Rautjärvi och Ruokolahti *och samkommunen Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä som inrättats av kommuner som hör till denna kommungrupp* samt en kommungrupp som består av Tammerfors, Kangasala, Nokia, Birkala, *Vesilahti* och Ylöjärvi kan delta,

(2 punkten som i RP)

3) försöket med tillsyn över kommunernas verksamhet, i vilket Kuopio, en kommungrupp som består av Jyväskylä, Hankasalmi, Joutsa, Laukaa, Luhanga, Muurame, Petäjävesi, Toivakka och Uurainen, en kommungrupp som består av Tammerfors, Kangasala, Nokia, Birkala, *Vesilahti* och Ylöjärvi samt en kommungrupp som består av Vasa och Korsholm kan delta,

(4 och 5 punkten som i RP)

6) försöket med ungdomsgarantin, i vilket Helsingfors, Kouvola, Uleåborg, Rovaniemi och Vanda samt en kommungrupp som består av Forssa och Ypäjä, en kommungrupp som består av Joensuu, Kontiolahti och Liperi, en kommungrupp som består av Jyväskylä, Hankasalmi, Joutsa, Laukaa, Luhanga, Muurame, Petäjävesi, Toivakka och Uurainen, en kommungrupp som består av Träskända, Hyvinge, Kervo, Mäntsälä, Sibbo, Borgnäs, Nurmijärvi och Tusby, en kommungrupp som består av Lahtis, Hollola, Hämeenkoski, Iitti, Kärkölä och Nastola samt en kommungrupp som består av Villmanstrand, Imatra, Lemi, Luumäki, Savitaipale, Taipalsaari, Parikkala, Rautjärvi och Ruokolahti *och samkommunen Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä som inrättats av kommuner som hör till denna kommungrupp* kan delta,

2 kap.

Försöket med integrerade verksamhetsmodeller för välfärd

3 §
(Som i RP)

4 §

En gemensam serviceplan i ett sektorsövergripande samarbete

En individuell serviceplan enligt denna paragraf kan delvis sammanslås med en eller flera andra individuella serviceplaner, om sammanslagningen kan anses vara befogad med tanke på servicehelheten för klienten i fråga. Syftet med sammanslagningen är att samordna klientens olika servicebehov och tjänster på ett ändamålsenligt sätt samt att effektivisera förvaltningen. I den gemensamma serviceplanen kan det emellertid endast ingå sådana uppgifter som är behövliga med tanke på servicehelheten för klienten.

Trots det som någon annanstans i lag eller med stöd av lag föreskrivs om den kommunala myndighetens skyldighet att utarbeta en serviceplan får, i syfte att tillhandahålla tjänster för klienten och under de förutsättningar som anges i 1 mom., följande i lag eller förordning föreskrivna planer *helt eller* delvis slås samman:

(1—16 punkten som i RP)

(3 mom. som i RP)

5 §

Administrering av gemensamma serviceplaner

Beslut om att inleda ett försök med sammanslagning av planer enligt denna lag fattas av det kollegiala organ i kommunen som är behörigt i ärendet. I beslutet ska det fastställas vilket kommunalt ämbetsverk eller vilken kommunal verksamhetsenhet (*utesl.*) som ansvarar för försöket med sammanslagning av planer. *Om en samkommun enligt 5 § i lagen om en kommun- och servicestrukturreform (169/2007) som någon av de ovan nämnda kommunerna är medlem i deltar i*

försöket med sammanslagning av planer, ska ett kollegialt organ i samkommunen för dess vidkommande besluta om inledande av försöket med sammanslagning av planer och vilket organ eller vilken verksamhetsenhet inom samkommunen som ska ansvara för försöket.

(2 och 3 mom. som i RP)

6 §

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter

(1 och 2 mom. som i RP)

Sekretessbelagda uppgifter får inte med stöd av 1 och 2 mom. lämnas ut i större utsträckning än vad som är nödvändigt för att fullfölja syftet med sammanslagningen av planerna. Med stöd av 2 mom. får sekretessbelagda uppgifter inte heller lämnas ut i strid med klientens uttryckliga förbud om klienten har förutsättningar att bedöma förbudets betydelse.

(4 mom. som i RP)

7 §

Registrering av personuppgifter

I den gemensamma serviceplanen får det tas in sekretessbelagda personuppgifter endast i den utsträckning som är nödvändigt med tanke på syftet med sammanslagningen av planerna.

Den klientansvarige som avses i 5 § 3 mom. får registrera den gemensamma serviceplanen och andra handlingar och uppgifter som uppkommer inom ramen för samarbetet i det register som avses bli inrättat för ändamålet. Registransvarig är det kommunala ämbetsverk eller den kommunala verksamhetsenhet som avses i 5 § 1 mom. *eller en samkommun*. Den klientansvarige har trots sekretessbestämmelserna rätt att få uppgifter om sin klient ur registret.

En yrkesutbildad person som deltar i ett sektorsövergripande samarbete får trots sekretessbestämmelserna, i de register som förvaltas av den organisation som personen företräder, registrera den gemensamma serviceplanen samt andra uppgifter som personen fått inom ramen

för klientsamarbetet och som är nödvändiga med tanke på skötseln av de uppgifter som hör till den organisation som personen företräder och med tanke på klientens servicebehov.

(4 och 5 mom. som i RP)

8 §

Behandling av uppgifter för planering av verksamheten

(1 mom. som i RP)

Vad som i 1 mom. föreskrivs om kommuner gäller på motsvarande sätt de samkommuner som deltar i försöket (Nytt 2 mom.)

3 kap.

Försöket med utbildningstjänster

9 §

(Som i RP)

4 kap.

Försöket med tillsyn över kommunernas verksamhet

10—16 §

(Som i RP)

5 kap.

Försöket med boendeservice

17—20 §

(Som i RP)

6 kap.

Försöket med kommunernas och Folkpensjonsanstaltens samarbete

21—23 §

(Som i RP)

7 kap.

Försöket med ungdomsgarantin

24 §
(Som i RP)

25 §

Avtal om samarbete mellan kommunerna och arbets- och näringsbyråerna

(1 och 2 mom. som i RP)

Vad som i 1 och 2 mom. föreskrivs om kommuner gäller på motsvarande sätt de samkommuner som deltar i försöket (Nytt 3 mom.)

26 §
(Som i RP)

8 kap.

Särskilda bestämmelser

27 §
(Som i RP)

28 §

Allmän styrning och uppföljning av försöken

Finansministeriet svarar i samarbete med arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och miljöministeriet samt Folkpensionsanstalten, *Utbildningsstyrelsen*, Tillstånds- och

tillsynsverket för social- och hälsovården och Finansierings- och utvecklingscentralen för bostaden för den allmänna styrningen och uppföljningen av försöken. Styrningen och uppföljningen ska ske i samarbete med de deltagande kommunerna.

29 §

Försöksavtal

Finansministeriet, *undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet samt miljöministeriet* ska ingå skriftliga avtal med försökskommunerna om genomförandet av försök. I avtalet ska parterna åtminstone komma överens om

1) den kommun, (utesl.) kommungrupp *och samkommun* som avtalet gäller,

2) det försök enligt denna lag kommunen, (utesl.) kommungruppen *eller samkommunen* deltar i,

3) försökssektorerna inom varje försök som kommunen, (utesl.) kommungruppen *eller samkommunen* deltar i,

(4 och 5 punkten som i RP)

6) hur kommunen *och samkommunen* ska rapportera till staten om utvecklingsåtgärder som genomförts inom ramen för försöket och om utvecklingen av indikatorerna enligt försöksavtalet under försökstiden.

30 och 31 §
(Som i RP)

Helsingfors den 28 november 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pirkko Mattila /saf
vordf. Mika Kari /sd
medl. Maarit Feldt-Ranta /sd
Satu Haapanen /gröna
Rakel Hiltunen /sd
Anne Holmlund /saml
Reijo Hongisto /saf

Risto Kalliorinne /vänst
Elsi Katainen /cent
Markus Lohi /cent
Tapani Mäkinen /saml
Mika Raatikainen /saf
Kari Tolvanen /saml
Ulla-Maj Wideroos /sv.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.